

Januari 2021

Rupel.blad

Magazine voor leden

Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar

Wandeltip

Langs de boorden van de Rupel

COLOFON

Rupel.blad is het driemaandelijks magazine voor de leden van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek.

Coverfoto

Boomkruiper

foto: Fons Van den heuvel

Lid worden

Stort 30 euro op bankrekening:

BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt

Dan bent u lid tot eind 2021

U ontvangt 4 keer/jaar Natuur.blad en 4 keer/jaar Rupel.blad

Rupel.blad

Leden van andere Natuurpuntafdelingen, die Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening: BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften

Kunnen gedaan worden op rekening:

BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt,

mededeling 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar, vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Contact Natuurpunt Rupelstreek

Erik De Keersmaecker: 0476/39.19.94

info@natuurpuntrupelstreek.be

www.natuurpunt.be/rupelstreek

Contact Natuurpunt Aartselaar

Hilde Janssens: 0472/81.39.98

info@natuuraartselaar.be

www.natuuraartselaar.be

Natuur.huis de Paardenstal

Boomsestraat 221 Niel

Bushalte de Lijn (Hellegat)

Lijnen: 290 – 291 – 294

Open op zondagen 7 februari, 7 maart en 4 april, telkens van 13u tot 17u

Info: 0486/10.50.80 of

info@natuurpuntrupelstreek.be

Nieuwsbrieven en Blogspots

Natuurflits

Digitale nieuwsbrief met actueel nieuws over de activiteiten van Natuurpunt Aartselaar.

Aanmelden: stuur een mail naar :

luk.smets@telenet.be

Rupel.bericht

Digitale nieuwsbrief van Natuurpunt Rupelstreek

Aanmelden: stuur een mail naar:

info@natuurpuntrupelstreek.be

Kern Boom-Rumst:

facebook.com/NatuurpuntBoomRumst

Vogelwerkgroep Rupel:

Actueel nieuws over de bescherming van vogels en verslagen van vogelkijxexcursies: vogelwerkgroepupel.blogspot.be

Vormgeving Rupel.blad: Fried Happaerts

Oplage: 1.860 ex.

Straatvogelen, iets voor jou?

Als de 2 pieken van de Corona-crisis ons al iets geleerd hebben, dan is het dat een hobby hebben nu van goudwaarde is. Bij voorkeur een hobby, die je alleen of in een kleine groep kan uitoefenen.

Een hobby ook die geen stukken van mensen kost, die je op elk moment van de dag kan uitoefenen, die je in de buurt kan uitoefenen en met buurt, bedoelen we je eigen tuin, je straat, een park of een natuurgebied in de buurt. Gebieden ook die makkelijk met de fiets bereikbaar zijn.

Zo'n hobby is: vogels kijken. Toegegeven, het is een hobby, waar je niet zomaar mee begint en net zoals vele andere hobby's begin je er best zo vroeg mogelijk mee, en met vroeg bedoelen we dan: vroeg qua leeftijd.

Al is dit zeker geen voorwaarde, iederéén kan ermee beginnen en leeftijd speelt geen rol.

Wat wel een rol speelt is goesting, geduld en vooral veel kunnen relativeren. Vanzelfsprekend heeft het geen zin om te trachten te kunnen wat ervaren vogelaars* al kunnen, en dan nog. Ook onder ervaren vogelaars* bestaan er niveaus. Elke vogelaar*, ook de meer ervaren onder hen, ervaart elke lente opnieuw dat het even wennen is aan de geluiden die men hoort, ergens in februari herneemt de vogelzang, eerst nog aarzelend, maar de weken en ook de maanden erna is het vollen bak. Ervaren vogelaars* zullen de meeste soorten wel herkennen aan het geluid, maar soms zitten er verraderlijke geluidjes tussen, die tot vergissingen kunnen leiden.

Topgebieden voor de vogelaar* zijn waterrijke gebieden, er zijn er enkele interessante in de streek, met op kop het Noordelijk eiland, het Zennegat en het Broek de Naeyer. De vogelkijkhut aan spaarbekken Eeckhoven is eveneens een topper. Ook in Walenhoek, in de plassen

van het natuurgebied Kleiputten Terhagen en aan de monding van de Benedenvliet zitten watervogels en die zijn nu op hun mooist. Het grote voordeel is dat deze vogels meestal rustig blijven waar ze zijn en ze kunnen dan ook rustig bekeken worden.

Een uitstapje naar de polders van Kruibeke is eveneens een aanrader, daar kan men nu met gemak een 6-tal ganzensoorten bekijken, smienten en wulpen zijn er een mooi toemaatje. En in de polder staan stevast enkele reeën te grazen, al zijn het dan wel geen vogels. Wie wat meer tijd heeft, of er een dagje wil op uittrekken, kan de polders in de omgeving van Doel bezoeken of er een dagje Zeeland van maken. Zeeland is lekker dichtbij en één van de absolute top vogelkijkgebieden, zelfs op Europees niveau.

Maar laten we dichtbij huis beginnen, langs de straten, pleinen en parken van onze dorpen. Daar gaan we de komende maanden straatvogelen. Kijk in de agenda in dit Rupel.blad en als je goesting hebt, kom je naar de plaats van afspraak. Stuur vooraf een mail naar:

info@natuurpuntrupelstreek.be

Tenzij Corona voor uitstel zorgt, zien we je daar, laat vooraf even weten of je zelf een verrekijker meebrengt, wij brengen enkele reserve-verrekijkers mee, allen Corona-proof afgewassen.

En heb je zin in een vogelrijke fietstocht, een tip: <https://www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurpunt-rupelstreek/fietstocht-vogelrijk-rivierenland>

Tot ziens en het gaat jullie goed, ook als je geen zin hebt in het vogels kijken!

En vogelaar* is steeds m/v

Erik De Keersmaecker

voorzitter Natuurpunt Rupelstreek

Koolmees – foto: Fons Van den heuvel

Behaag..natuurlijk 2020 torent er flink boven uit!

Pestvogel snoept van bessen wilde liguster – foto: Fons Van den heuvel

De 27ste Behaag..natuurlijkcampagne zal voor altijd in de herinneringen blijven hangen. Nooit eerder werden er zoveel planten verkocht, 109.889 om precies te zijn. En nooit eerder deden er zoveel gemeenten mee, 34 om precies te zijn, van Puurs-Sint-Amands in het zuiden van de provincie tot Essen in het noorden. Dit jaar mochten we tevens voor het eerst de stad Mechelen als deelnemer verwelkomen. Een verklaring voor de mooie resultaten is wellicht het gemak waarmee bestellingen konden geplaatst worden. Men hoefde niet langer naar het gemeentehuis. In de Rupelgemeenten en Aartselaar kon men van thuis online of via de website van Natuurpunt Rupelstreek of Natuurpunt Aartselaar een bestelling plaatsen. Wat ook hielp was een mooie promo-campagne. En dan was er natuurlijk het onvermijdelijke Corona, de beperkende maatregelen

opgelegd door de federale regering en in sommige provincies nog verstrengd, plaatste ons als coördinatoren van Behaag..natuurlijk en ook elke deelnemende gemeente voor een nieuwe werkelijkheid. Maar elk nadeel heeft z'n voordeel en dat blijkt ook nu weer.

Het plannen van het samenstellen van de pakketten en het ophalen van de bestellingen via vooraf afgesproken ophaalmomenten en het klaarleggen van de bestellingen per klant liepen bijzonder vlot, zodat het ongetwijfeld blijvers zijn.

Corona or not corona.

In de Rupelgemeenten haalde gemeente Rumst de beste cijfers met 5.115 verkochte planten, met gemeente Schelle op plaats 2, daar werden 3.764 planten verkocht. In Aartselaar en ook in de andere Rupelgemeenten Boom, Hemiksem en Niel werden

bijzonder mooie resultaten gehaald. Luk Smets van Natuurpunt Aartselaar en Erik De Keersmaecker van Natuurpunt Rupelstreek, al sinds 1994 coördinatoren en kartrekkers van de Behaag..natuurlijkcampagnes kijken dan ook met genoeg terug op deze campagne.

Er vooral naar het feit dat de ligusterhaag de op één na topscore haalde in de totaalverkoop. Voor het eerst werd de wilde liguster verkocht in een solopakket en het resultaat is meteen verbluffend. De wilde ligusterhaag is immers een tophaag voor de biodiversiteit. Het is een haag, die tot midden de jaren '70 van de vorige eeuw rond elke tuin stond, maar dan massaal de plaats moest ruimen voor een rij steriele coniferen, of erger nog voor fake-groen of beton. Wanneer een ligusterhaag tot bloei komt zijn de witte, geurende bloemen een feest voor massa's bijen, vlinders en andere insecten. Bijkomend voordeel is dat een ligusterhaag bladhoudend is gedurende een lange periode van het jaar.

De belangrijkste doelstelling van Behaag..natuurlijk is meer natuur in voor- en achtertuinen brengen. Onze vogels, kleine zoogdiertjes, vlinders en wilde bijen hebben daar recht op. Ook in kleine tuinen kan de aanplant van enkele struiken en het plaatsen van een voedertafel voor een klein vogelparadijs zorgen. En wat is er leuker dan vanachter het raam, met een tas koffie of thee op de tafel naar onze tuinvogels te kijken?

Elke dag opnieuw, een ganse winter lang.

*Erik De Keersmaecker
Natuurpunt Rupelstreek*

Verder in dit nummer — januari 2021

Straatvogelen, iets voor jou?	2
Behaag..natuurlijk 2020 torent er flink boven uit!	3
Beschouwingen bij een nieuw fenomeen, nieuwe woonprojecten langs de Rupel en de Schelde	4
35 jaar watervogeltellingen Walenhoek, een overzicht van de belangrijkste vaststellingen en trends	8
Wandeltip: Langs de boorden van de Rupel	10
Najaarstrektellingen Noordelijk eiland Wintam	12
De Reukens Anno 2020	14
Nieuwe bedreiging voor de Hobokense Polder	16
Onderzoek van de Aartselaarse bermen	16
Agenda Aartselaar	17
Agenda Rupelstreek	18
Het moment van David Van den Broeck	20

Beschouwingen bij een nieuw fenomeen, nieuwe woonprojecten langs de Rupel en de Schelde

Midden november kregen we een vraag van een correspondent van een regionale krant. De krant wou een reeks wijden aan het fenomeen, dat we sinds enkele jaren kunnen waarnemen langs de oevers van de Rupel en de Schelde. Toren hoge bouwkranen bepalen de skyline, er werd en er wordt volop gewerkt aan nieuwbouwprojecten. De krant had als streefdoel om alles in woord, beeld en kaart te brengen en verschillende stake-holders, zoals dat tegenwoordig heet, te vragen naar hun visie en impact naar mobiliteit, fauna en flora.

Een dergelijke visie in nauwelijks 2 weken tijd in elkaar boksen was onbegonnen werk, ook al krijg je daarvoor hulp van een expert van Natuurpunt. We hielden het dan ook bij een aantal beschouwingen. Bij die beschouwingen keken we ook naar het noorden. Daar is Vogelbescherming Nederland kartrekker voor projecten rond natuurinclusief bouwen. Onder meer door het lanceren van een toolbox: www.bouw-natuurinclusief.nl

Een toolbox, waarin steden, gemeenten en professionals de juiste kennis kunnen vinden over natuurinclusief bouwen in een groene omgeving. Hopelijk waait deze trend snel over naar het zuiden, naar hier!

Wat eraan voorafging...

Midden de jaren '70 van de vorige eeuw kreeg de Rupelstreek een weinig benijdenswaardige bijnaam, het was de vuilbak van Vlaanderen en bij uitbreiding van Nederland.

Heel wat van de leeg gebaggerde kleiputten vielen ten prooi aan het afval dat van overal werd aangevoerd. Meestal per vrachtwagen, wat tot extra overlast leidde voor de bewoners van smalle dorpsstraten. De afvalbaronnen hadden de streek ontdekt en het duurde tot begin jaren '90 voor ze hun prooi moesten loslaten.

De rivieren, zoals de Schelde, de Rupel en de Nete, die de Rupelstreek omringen zoals een snoer waren morsdood. Rioolwater van huishoudens en industrie werd er ongezuiverd in geloosd.

Midden de jaren '70 was ook de periode van de algemene milieuverloeding. Op akkers, weilanden en zelfs in tuinen werd

Nieuwbouwproject langs de Rupel in Rumst – foto: Erik De Keersmaecker

gif gespoten dat behalve de gewassen alles doodde wat er wou leven. En waar we nu nog steeds de gevolgen van dragen, naar schatting 90% van onze insecten zijn verdwenen.

Iederéén met een leeftijd boven de zestig heeft het proefondervindelijk kunnen vaststellen, tot midden de jaren '90 was een autorit heen en weer van een 100-tal km goed voor een half uurtje verwijderen van vastgeplakte insecten tegen de voorruit en het raster voor de radiator.

Dat is nu wel even anders.

Het verdwijnen van de insecten en de

verregaande cultivering van het landschap had tot gevolg dat de akkervogels in het Vlaamse boerenland eveneens verdwenen.

Sinds 1980 verdwenen naar schatting 300 miljoen akkervogels uit het Europese boerenland. Voor sommige soorten zijn de afnames duizelingwekkend. Zo zijn we in Vlaanderen sinds de jaren '70 maar liefst 95% van onze veldleeuweriken kwijtgespeeld.

De metamorfose van onze rivieren

Sinds begin van deze eeuw kwam er een langzame kentering, onder druk van Europa werd er eindelijk werk gemaakt van afvalwaterzuivering en werden onze rivieren opnieuw natuurmonumenten zoals het hoort te zijn. Aan de boorden van ons rivierenland werd en wordt er intens gewerkt aan de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden. De polders van Kruibeke, het Battenbroek en het Zennegat en over enkele jaren ook de Bovenzanden.

Gebieden, die naast een veiligheidsfunctie, eveneens een natuurfunctie kregen. In enkele oude kleiputten, zoals het Callebeekbos in Hemiksem, de Walenhoek in Niel en het natuurgebied Kleiputten Terhagen kreeg de natuur nieuwe kansen.

Waar het kon greep de natuur haar kansen, onder meer in de bufferzone naast de oude Electrabelcentrale, een restant van het landbouwgebied Maaienhoek, in de oude kleiputten Boom/Terhagen en de Oude Nete-arm in Rumst.

Aan de overkant van de Schelde en Rupel kleurt een lint van natuurgebieden, van de polders van Kruibeke, het Noordelijk en

Veldleeuwerik – foto: Raymond De Smet

Zuidelijk eiland in Wintam, het Broek de Naeyer en de Biezenweiden in Willebroek. En dan zijn er nog de natuurgebieden, die er altijd al geweest zijn: de vallei van de Benedenvliet tussen Hemiksem en Schelle en het Niels Broek in Niel. Het industrieel erfgoed van de vroegere steenbakkerijen wordt bewaard in 2 steenbakkerijmuseums in de wijk Noeveren in Boom en in het museum Rupelklei in Terhagen. Dit alles samen maakt dat de streek bijzonder veel te bieden heeft en opnieuw aantrekkelijk werd voor nieuwe bewoners.

De verlokkingen van het water

Inmiddels hebben bouwpromotoren onze streek aan het water ontdekt. Zelf hebben ze geen bijdrage geleverd aan de heropleving van de streek. De belastingbetaler betaalde en betaalt nog steeds voor de bouw van waterzuiveringsstations en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden. Het rijtje bouwprojecten langs het water oogt indrukwekkend. Langs de oevers van de Schelde in Hemiksem, de Rupel in Niel, Boom, Terhagen en Rumst verrijzen één na één nieuwbouwprojecten. Kandidaat bewoners worden gelokt met slogans: Met zicht op het water, wonen aan het water, zicht op de natuur, enz. Het lijkt wel dat elke snipper open ruimte langs onze rivieren benut moet worden voor bouwprojecten. Beleidsmatig zitten de bouwpromotoren goed, het merendeel van de nieuwe bouwprojecten situeert zich op voormalige steenbakkerijsites, die na het stopzetten van de steenbakkerijnijverheid een nieuwe planologische bestemming kregen als woongebied. En toegegeven, de aanblik van de huidige bouwprojecten langs de oevers van onze rivieren oogt natuurlijk zoveel mooier dan de aanblik op een postkaart van pakweg 70 jaar geleden, met daarop een lint van steenfabrieken en rokende fabrieksschoorstenen.

Waarom dan klagen?

Een snelle blik op de nieuwbouwprojecten geeft meteen een beeld van de aandacht van de bouwpromotoren voor de natuur aan het gebouw en in de onmiddellijke omgeving van het gebouw. Wat gebeurt er bijvoorbeeld met het regenwater dat op de daken valt?

Voor er gebouwd werd lagen die percelen er jarenlang verkommerd en ongebruikt bij, regenwater kon er ongehinderd in de bodem dringen. Een berekening in het Klimaatrapport 2019 van Natuurpunt vertelt dat op de vrije bouwgrond in onze regio een waterinfiltratie van 781.191 m³ per jaar, of een equivalent van 312 Olympische zwembaden plaats heeft.

Bij betonnering van al deze gronden, gaat deze ecosysteemdienst verloren. Omgekeerd, wanneer men deze bouwgronden optimaal zou inrichten, in het scenario natuur, dan kan deze zelfs stijgen naar 861.445 m³ per jaar, of een equivalent van 555 Olympische zwembaden.

Bij enkele nieuwbouwprojecten werden poelen en wadi's aangelegd, waar regenwater dat op de daken valt naartoe geleid wordt, zodat het daar langzaam kan bezinken in de bodem.

Dergelijke projecten hebben echter ruimte nodig en daar wringt het schoentje. Voor sommige bouwpromotoren telt elke vierkante meter, en ruimte voor een wadi of een poel brengt dus minder centen in het laadje.

Mensen en dieren wonen in gebouwen

Een andere vaststelling is dat er nauwelijks of geen aandacht is voor natuur bij de bouwpromotoren, met uitzondering dan voor de riviernatuur of de natuur in de buurt van hun project of de natuur waar men naar kijkt vanaf het project. Die natuur kost hun niets, maar wordt wel gebruikt in hun promo-campagnes en brengt dus geld in het laadje.

Natuur integreren in hun bouwprojecten, of in de onmiddellijke omgeving is blijkbaar nog een wereld heel veraf. Dat verraden aanplantingen zoals siergrassen en strakke gazons, die nul waarde hebben voor de natuur. Wel schermt men met termen zoals duurzaamheid en energiebesparend bouwen. Duurzaamheid is echter veel meer dan energiezuinig bouwen.

Met eenvoudige voorzieningen aan gebouwen, zoals architectonische aanpassingen aan het ontwerp of het aanpassen van een werkwijze of de te gebruiken materialen, kan veel bereikt worden voor de biodiversiteit en leefbaarheid in de omgeving van het gebouw.

Een gebouw staat immers niet op zichzelf, maar ook de onmiddellijke omgeving is van belang.

Natuurinclusief bouwen en verbouwen

Heel wat vogel- en diersoorten hebben zich geleidelijk aangepast aan het leven in dorpen en steden en dus dicht bij de mens. Voor sommige soorten zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Natuurinclusief bouwen is het bouwen of verbouwen van woningen, bedrijfspanden en andere objecten waarbij de natuur geïntegreerd wordt in het bouwproject. Het is bouwen waarbij natuur en pand onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Veel gezonder!

Natuurinclusief bouwen vergroot de biodiversiteit. Ook zorgen bijvoorbeeld groene daken en gevels ervoor dat gebouwen in de zomer koeler blijven, dat er minder fijnstof is en dat hevige regenbuien veel beter kunnen worden opgevangen, waardoor de riolen niet overbelast raken en overstorten niet in werking moeten treden.

Er zijn veel technische voorzieningen mogelijk in de vorm van inbouwkasten voor broedende vogels of voor vleermuizen. Voor gierzwaluwen zijn speciale dakpannen en inbouwneststenen op de markt. Muurplanten zijn gebaat bij het gebruik van kalkhoudende mortel. Groene daken en groene muren zorgen voor een betere leefomgeving voor dier en mens. Of door slim om te gaan met verlichting kunnen veel negatieve effecten op dieren worden voorkomen.

Beeld van de oevers van de Rupel tussen Terhagen en Rumst 1967 – foto: EMABB

Gierzwaluw onder dak – foto: Luc Meert

Tekst: Erik De Keersmaecker – Natuurpunt Rupelstreek

Rugstreeppadden hebben altijd een streepje voor

Tijdens de lente van 1998 werden we voor het eerst geconfronteerd met het voorkomen van rugstreeppadden in de Rupelstreek. Gewapend met een ouderwetse transistorradio, een geluidscassette en een stafkaart waren we toen langs velden en akkers op zoek naar steenuiltjes. Vanuit de kleiputten aan de Speltenvelden in Schelle steeg er een aanzwellend brommend geluid op waar we niet meteen een naam op konden plakken. Het duurde echter niet lang voor we wisten dat het mannetjes rugstreeppadden waren, die via hun avondlijke koren indruk op de vrouwtjes wilden maken.

Wat we toen nog niet wisten is dat rugstreeppadden een Europese bescherming genieten via de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de conventie van Bern (bijlage II). En dat rugstreeppadden op de Vlaamse Rode Lijst staan als zeldzaam. Op die plaatsen waar rugstreeppadden voorkomen moeten maatregelen genomen worden voor de instandhouding van de soort. Indien dit om allerlei redenen niet haalbaar is kan een verplaatsing naar een ander geschikt terrein overwogen worden.

Dat kwamen we pas te weten in 2008, toen bleek dat een populatie rugstreeppadden op het terrein Krekelenberg 2 in gemeente Boom was gevonden en dat het terrein zou ingericht worden als industrieterrein. Op initiatief van provincie Antwerpen werd een afvangprogramma opgestart, waarbij een 50-tal diertjes gevangen werden en overgebracht werden naar het Noordelijk eiland, waar eerder al een populatie rugstreeppadden, afkomstig uit het Antwerpse havengebied was vrijgelaten.

Blijkbaar werden in 2008 niet alle diertjes weggevangen en die lagen aan de basis van een nieuwe populatie. Dat konden we zelf vaststellen op 11 maart toen we vanaf het fietspad een luid concert hoorden van naar schatting een 100-tal roepende rugstreeppadden. Midden oktober vernamen we dat het bedrijf een nieuwe aanvraag ingediend had voor een omgevingsvergunning voor het bouwen van een logistiek centrum. In de omgevingsvergunning geen woord over het voorkomen van een populatie rugstreeppadden op het terrein.

Reden genoeg om op basis van artikel 4 van de Europese Habitatrichtlijn en artikel 10 van het Soortenbesluit een bezwaarschrift in te dienen.

Maaien oude vloeibeemden Oude Nete-arm en Niels Broek

Het maaien en afvoeren van het maaisel in 2 oude vloeibeemden, in de Oude Nete-arm in Rumst en in het Niels Broek zijn jaarlijkse weerkerende karweien voor de vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek.

We doen het omdat vloeibeemden restanten zijn van wat er ooit was. Bloemen- en plantenrijke paradijsjes van het verdwenen boerenland van toen, toen elk weiland en elke akker nog paradijzen waren voor insecten, vlinders en vogels. Het maaien is een zware karwei, gelukkig hebben we daarvoor een maaibalk die het meeste werk levert. Het afvoeren van het maaisel is handenarbeid, gelukkig konden we daarvoor sinds 2014 rekenen op de hulp van het bedrijf Cummins uit Rumst. Medewerkers van het bedrijf die meehielpen, zodat het opruimen van het maaisel telkens op een 3-tal uurtjes kon uitgevoerd worden.

Voorlopig kunnen we niet meer op de hulp van Cummins-medewerkers rekenen en dus moeten we alles doen met Natuurpuntvrijwilligers.

Maandag 14 september werd er gemaaid in de oude vloeibeemd in Rumst en zaterdag 19 september werd gestart met het opruimen van het maaisel, dit keer door vrijwilligers van Werkgroep Kleiputten Terhagen.

Maandag 21 september werd gestart met het maaien en opruimen van het maaisel in de oude vloeibeemd in het Niels Broek, een werk dat 4 voormiddagen in beslag nam en waarbij 7 vrijwilligers hielpen.

Gelukkig telkens met prachtig weer en net op tijd voor de start van een intense regenperiode. Meteen na de zware regenbui bleek dat deze oude vloeibeemd niet enkel een paradijs is voor planten zoals dotterbloemen en moerasspirea, voor kikkers en padden, maar telkens een prima rol vervult als een natuurlijk retentiebekken.

Opruimen maaisel oude vloeibeemd Niels Broek – foto: Erik De Keersmaecker

Oude vloeibeemd fungeert als retentiebekken – foto: Erik De Keersmaecker

Met droge voeten door het Niels Broek

Begin november is de terreinploeg van Natuurpunt gestart met een aanleg van een ruim 100 meter lang vlonderpad in het elzenbroekbos van het Niels Broek. Ruim 2 weken werd er gewerkt aan de realisatie van het project. Het nieuwe vlonderpad sluit aan op het vlonderpad dat in 2014 door vrijwilligers werd gebouwd.

Dankzij dit vlonderpad, waarvoor Natuurpunt een toelage kreeg van de Vlaamse overheid in het kader van het project Openstelling, wordt het Niels Broek beter toegankelijk zonder de gevoelige ondergrond van het broekbos te beschadigen. Na elke regenperiode is het pad door het broekbos immers erg modderig, wandelaars zoeken dan drogere delen op, waardoor het wandelpad uiteindelijk metersbreed wordt en planten worden vertrappeld. Door het plaatsen van een vlonderpad zorgt Natuurpunt ervoor dat de onderliggende bodem en de planten die er groeien beter worden beschermd.

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Vlaanderen
is natuur

Herstel ingangen Niels Broek

Eind november kregen we minder leuk nieuws. Een natuurliefhebber die regelmatig een wandeling maakt in het Niels Broek meldde ons dat 2 ingangen aan het Niels Broek volledig vernield waren. Wie hiervoor verantwoordelijk is en wat de beweegredenen van die persoon zijn, weten we niet. Beide ingangen werden na de aankoop van de natte weilanden in 2009 gemonteerd. Ze hadden als doel, om aan de bezoekers respect te vragen voor de natuur in het Niels Broek, voor de planten die er groeien en de dieren en vogels die er leven. De zigzaggingen hadden tevens tot doel om mountainbikers te weren uit het Niels Broek.

Het Corona-virus waarmee we momenteel geconfronteerd worden, zorgt voor een enorme toename van het aantal bezoekers in alle natuurgebieden, en dus ook in het Niels Broek. Maandag 30/11 en dinsdag 1/12 werd gewerkt aan het herstel van de 2 ingangen, en achter de ingangen werden als extra versteviging meteen ook takkenrillen gebouwd.

Herstel ingang wandelpad Niels Broek en bouw takkenrillen – foto: Erik De Keersmaecker

Laatvliegers in de Nielse kerkzolder

Sinds mensenheugenis woont er een grote kolonie laatvliegers op de zolder van de Nielse parochiekerk. In juli is de kolonie het grootst, de vleermuizenbaby's die in mei geboren werden, vliegen dan immers samen met hun vleermuizenmama's uit. Elke zomer worden de uitvliegende laatvliegers geteld en op die manier hebben we een beeld van de grootte van de kolonie. Op 18 juli 2019 werden tijdens een avondlijke telling 83 laatvliegers geteld. Dat was het hoogste aantal ooit geteld, sinds de start van de tellingen in 1995. Dit jaar werden maximaal 56 uitvliegende laatvliegers geteld, de verklaring voor deze terugval is voorlopig onduidelijk.

Met een vleugelspanwijdte van ongeveer 35 cm zijn laatvliegers één van de grotere vleermuissoorten in de Lage Landen. De prooien, voornamelijk grotere soorten nachtvlinders, kevers en muggen worden in de lucht gevangen, maar soms pakken ze prooien van bladeren of van de grond.

De laatste jaren verlaten de laatvliegers steeds vroeger de kraamkolonie in de Nielse kerkzolder. Tot omstreeks 2012 bleven de laatvliegers tot midden september in de Nielse kerkzolder. In die periode werd ter plaatse dan ook regelmatig de Nacht van de Vleermuis ingericht. Sinds 2015 is er een trend dat de laatvliegers steeds vroeger de kraamkolonie verlaten, dit jaar al eind juli. Waar de groep dan naartoe trekt is een mysterie. Net zoals het een mysterie is, waar laatvliegers tijdens de wintermaanden verblijven.

Vrijwilligers van de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt, die tijdens de wintermaanden overwinterende vleermuizen tellen, voornamelijk in fortin vinden praktisch nooit, of heel zelden een laatvlieger tussen de honderden, soms duizenden vleermuizen in de overwinteringsplaatsen.

Ook in Nederland is bijna niets bekend waar de laatvliegers tijdens de wintermaanden verblijven. Ze verdwijnen van de radar in november en komen weer in beeld rond maart en april.

Bron: Nature Today 23/11/2020

Laatvlieger in de vlucht – foto: Yves Adams VILDA

35 jaar watervogeltellingen Walenhoek, een overzicht van de belangrijkste vaststellingen en trends

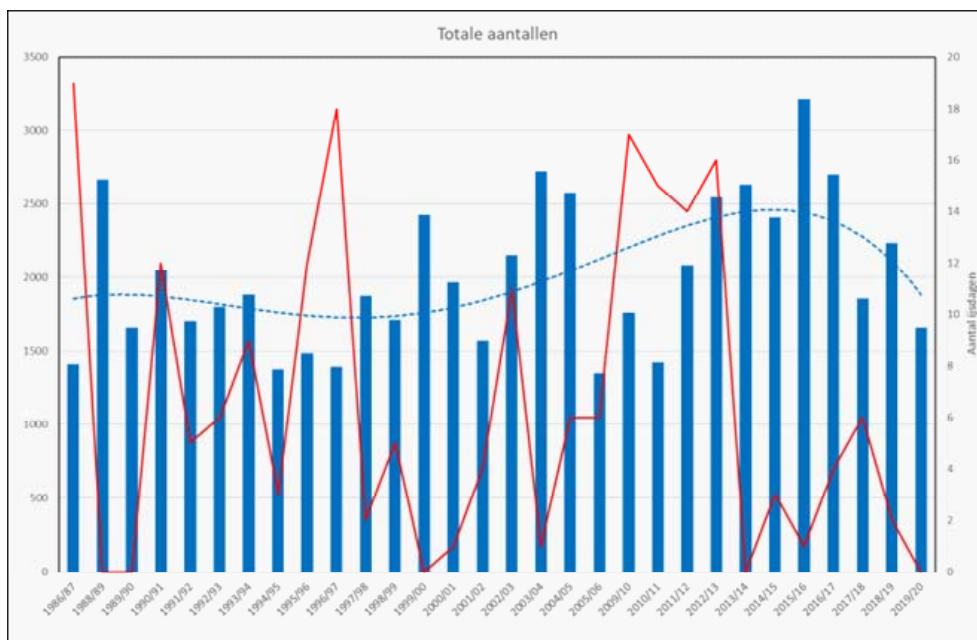
Sinds de winter van 1979-'80 worden in Vlaanderen de watervogels systematisch geteld. Dit kadert in een langlopend project van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Hiermee wil men inzicht verkrijgen in de aantallen, de verspreiding en de trends van de vogels die tijdens de winter of tijdens de trekperiode in onze wetlands verblijven. Het project draagt ook bij tot het internationaal monitoringproject "International Waterbird Census". Deze internationale telling wordt gecoördineerd door Wetlands International en vormt een belangrijke basis voor de bescherming van waterrijke gebieden onder de Ramsar-Conventie en de Europese Vogelrichtlijn. Elke winter worden in de periode van oktober tot maart zes tellingen georganiseerd, telkens in het middelste weekend van de maand. Dit gebeurt door ongeveer 400 vrijwillige medewerkers die tellen in zoveel mogelijk gebieden in Vlaanderen die van belang zijn voor watervogels.

Ook in Walenhoek zijn door Frank Van der Velde gedurende deze periode de watervogels geteld. Sinds de winter van 1985-1986 werden zij, met uitzondering van enkele winters (1987-1988, 2006-2007, 2007-2008 en 2008-2009), ook ingevoerd in de watervogeldatabank van het INBO.

Op basis van de gegevens uit deze databank kunnen we proberen een analyse op lange termijn te maken van de aantallen en trends van de watervogels die in de winter Walenhoek bezoeken.

In de grafiek worden de totalen per winter weergegeven. De blauw gestippelde lijn geeft de tendens weer (polynomiale trendlijn) zodat beter zichtbaar wordt hoe de aantallen evolueren. We zien een licht stijgende trend van het aantal overwinterende watervogels, hoewel er de laatste 3 winters wel een lichte terugval waar te nemen is.

De variatie in aantallen kunnen afhangen van een aantal factoren: weersomstandigheden, voedselaanbod, predatie en verstoring of recreatiedruk. Enkel over de weersomstandigheden hebben we gegevens waarmee we kunnen vergelijken. Wanneer de temperaturen voor langere tijd onder nul gaan, vriezen de vijvers dicht, waardoor de vogels en dan vooral diegene die sterk afhankelijk zijn van de aanwezigheid van open water een andere, ijsvrije plek moeten opzoeken. Om na te gaan of er een verband is tussen de aantallen en de strengheid van de winter, is het aantal ijsdagen (bron: KMI) aan de grafiek toegevoegd (rode lijn). Een ijsdag is een dag waarop het de hele dag blijft vriezen, wat meer impact heeft dan bv. een vorstdag die enkel aangeeft dat de temperatuur tot onder het vriespunt is geweest. Het aantal ijsdagen vormt een goede maat om de strengheid van de winter te bepalen.

	Soort	Aantal
1	Kuifeend	24068
2	Meerkoet	22158
3	Wilde Eend	3043
4	Krakeend	2646
5	Tafeleend	2383
6	Fuut	2100
7	Aalscholver	1409
8	Waterhoen	1383
9	Blauwe Reiger	391
10	Slobeend	319
11	Knobbelzwaan	208
12	Soepeend	122
13	Dodaars	104
14	Bergeend	39
15	Wintertaling	26

Voor een aantal winters met vrij veel vorstdagen (b.v. 1986/87, 1995/96, 1996/97, 2009/10 en 2010/11) kunnen de lage aantallen gerelateerd zijn aan de strengheid van de winter. Maar aan de andere kant zijn er ook strenge winters geweest met hoge aantallen en minder strenge winters met lagere aantallen.

Het afwezig zijn van een duidelijk verband tussen de twee hangt samen met het feit dat er slechts tellingen gebeuren op 1 dag per maand en dat die niet noodzakelijk samenvalt met de koudste periode. Het is dus een momentopname. 2012 kende bv. 14 opeenvolgende ijsdagen en toch zijn er tijdens die winter nog vrij hoge aantallen overwinterende watervogels geteld.

Kuifeend, de talrijkste

Kuifeendjes zijn duikenden, gemakkelijk te herkennen aan hun kuif en het zwart met witte verenkleed van de mannetjes. De vrouwtjes hebben een kleiner kuife en zijn iets minder opvallend, bruin gekleurd. Sinds het midden van de jaren '70 zijn deze vogels in onze contreien sterk in aantal toegenomen. Het reservaat "De Kuifeend" in Ekeren heeft trouwens zijn naam te danken aan het feit dat daar het 1e broedgeval van kuifeend in België werd vastgesteld. De kuifeend is de watervogel die veruit het talrijkst aanwezig is in Walenhoek tijdens de wintermaanden. Blijkbaar bieden de diepere putten een ideale overwinteringsplek voor deze vogels. We zien wel een stijgende trend in de loop van de jaren, hoewel er de laatste 3 winters ogenschijnlijk opnieuw minder aanwezig blijken te zijn. Voor kuifeend was de winter van 2015/16

in Walenhoek een echt topjaar, met 496 individuen die werden geteld in januari 2016. De hoogste aantallen worden ook bijna altijd in januari vastgesteld. Vermits de kuifeend de talrijkste overwinteraar is, is de trend van de aantallen zeer gelijkend aan en bepalend voor deze van de totale aantallen.

Tafeleend, een minder succesvol verhaal

Terwijl de kuifeend over de laatste 35 jaar sterk in aantal is toegenomen, zien we het omgekeerde bij zijn naaste verwant, de tafeleend. In de jaren '80 was deze eend, samen met kuifeend, een zeer talrijk aanwezige vogel in Walenhoek. In de winter van 1985/86 werden er nog meer dan 180 geteld, terwijl er de laatste 20 jaar maar een fractie (tussen de 0 en 28 vogels) van overgebleven is. Blijkbaar een trend die zich ook in de rest van Vlaanderen en spijtig genoeg zelfs in heel West-Europa voordoet. Men gaat er van uit dat de broedpopulaties in Oost-Europa in de problemen komen door de eutrofiëring van het water en de intensifiëring van de viskweek.

Fuut, symbool van Walenhoek

Door hun aanwezigheid op bijna alle grotere vijvers, zijn futen al van in het begin het symbool van Walenhoek geworden. Aanvankelijk waren ze niet zo geliefd bij de lokale vissers en werden er regelmatig vernielde nesten gevonden, maar stilaan is er meer begrip gekomen voor deze mooie vogels en nu worden ze met rust gelaten.

Het maximum aantal dat werd geteld was 28 dieren in maart 1996. De winterpopulaties zijn wel afgenomen in de loop der jaren. Mogelijk door een verminderde toevloed van de trekende, noordelijke vogels. Elk jaar blijven er nu nog een 10 à 15 dieren overwinteren.

Meerkoet, de 2de meest talrijke

Naast kuifeend zijn meerkoeten met voorsprong de 2de meest talrijke aanwezige watervogels tijdens de tellingen. Zij zijn in elk geval wel de meest luidruchtige. Meerkoeten zijn minder afhankelijk van open water dan een aantal andere watervogels en blijven vaak ook aanwezig als een deel van de vijvers is dichtgevroren. Hun aantallen nemen wel af in vergelijking met de jaren '90 toen er zeer veel meerkoeten kwamen overwinteren in Walenhoek en ze wél de meest talrijke soort waren. De meerkoet is ook een zeer talrijke broedvogel in het gebied.

Aalscholver, een ander succesverhaal

Een van de soorten die een duidelijke toename kent is de aalscholver. Ook in de rest van Vlaanderen is het succes van deze soort niet te ontkennen. Waar ze op het einde van vorige eeuw in Walenhoek nog slechts met enkele individuen aanwezig waren, stijgt dit aantal tot enkele tientallen de jaren erna. De bescherming van deze visetende soort en de verbeterde algemene waterkwaliteit van rivieren en van veel stilstaand water heeft van de aalscholver van een zeer zeldzame tot één van de meer algemene soorten gemaakt. De toename van de soort is wel al enkele jaren gestagneerd.

Enkele soorten werden slechts tijdens een beperkt aantal winters aangetroffen. Soorten als brilduiker, waterral, watersnip, mandarijneend, smient, pijlstaart, ringsnaveleend, nonnetje, grote zilverreiger, roerdomp, krooneend en toppereend waren eerder sporadisch aanwezig in Walenhoek tijdens de telmomenten.

In hoeverre de weersomstandigheden een rol spelen is op basis van enkel deze cijfers moeilijk uit te maken. Ook niet of de verbetering van de waterkwaliteit van b.v. Rupel en Schelde een rol speelt. Onder omstandigheden waarbij de vijvers bevroren waren, hadden de watervogels vroeger ook al wel een uitwijkmogelijkheid naar het ijsvrije water van het Zeekanaal. Daar is nu voor een aantal soorten ook Rupel en Schelde bijgekomen, maar uit de aantallen blijkt niet dat daardoor het aantal vogels op de putten van Walenhoek zou zijn afgenomen. Ook niet of de toename van de recreatie een negatieve invloed heeft.

In elk geval is deze tijdsreeks belangrijk voor de monitoring van de overwinterende watervogels in ons land en in de rest van Europa. Enkel op basis van goede cijfers kunnen immers gerichte beschermingsmaatregelen worden genomen.

Literatuur:

Vermeersch, G., et al. (2020). *Broedvogels in Vlaanderen 2013-2018. Recente status en trends van in Vlaanderen broedende vogelsoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2020, Brussel*

Tekst: Frank Van der Velde en Carine Wils

Kuifeenden – foto: Fons Van den heuvel

Fuut in winterkleed – foto: Fons Van den heuvel

Wandeltip: Langs de boorden van de Rupel

Wandeltip

Van eind oktober tot begin maart is de Rupel tussen Boom en Rumst een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels. Met laag tij zoeken honderden meeuwen, eenden en kieviten naar voedsel op de slikplaten langs de waterlijn. Let bij de start van de wandeling op de vaartijden van de veerboot. De boot vaart op het uur en het halfuur en niet om 12u30. Reken op een half uur om van de start naar de veersteiger in Boom te wandelen.

Aan de overkant van de rivier ligt het pittoreske Klein-Willebroek, met museum het Sashuis als één van de toplocaties, wel enkel open van eind april tot begin oktober en enkel tijdens de weekends.

Tot eind januari wordt er gewerkt in de omgeving van het Broek de Naeyer, mogelijk moet je de omleiding langs de Oostvaardijk, de Biezenweiden en de Stuyvenbergbaan volgen. Maar zoals steeds heeft elk nadeel zijn voordeel. Je komt zo voorbij vogelkijkhut Aalscholver in het Broek de Naeyer, in de buurt van wandelknooppunt 191. En bij het volgen van de wandelknooppunten 123 en 152 wandel je door de Biezenweiden.

Tussen wandelknooppunten 95 en 97 heb je een goede kijk op zeilvijver den Bocht, tijdens de wintermaanden een toplocatie voor watervogels, met kuifeenden, futen, dodaarzen en meerkoeten als vaste gasten. Met wat geluk zit er ook een zeldzame soort, zoals ijsduiker en roodhalsfuut. Kijk dus voor je vertrek even naar: rupel.waarnemingen.be

1. Vooraleer je de Rupeldijk opwandelt, kan je enkele infoborden bekijken. Op één van de borden wordt het herstel van de rivier en de visvangst van weleer voorgesteld. Tot omstreeks 1900 waren er langs de Rupel enkele bloeiende vissersgemeenschappen actief. Rumst telde in die periode zelfs 12 beroepsvissers. Watervervuiling betekende de doodsteek voor de visserij. Gelukkig is het tij nu gekeerd en zwemmen er opnieuw een 30-tal vissoorten rond in de Rupel, met daarbij ook de legendarische finten of meivissen, zeevissen die in april en mei paaien in getijdenrivieren zoals de Schelde en de Rupel.

2. Vanop de wandelkaai en de veersteiger heb je een prachtig zicht op de oevers van de Rupel. Met laagtij vertoeven op de brede slikplaten voor de kaai van Boom groepen kokmeeuwen, af en toe zitten er ook stormmeeuwen en zilvermeeuwen tussen. Op de meerpalen zitten regelmatig aalscholvers en af en toe een grote mantelmeeuw. In tegenstelling tot de kleine mantelmeeuw zal je grote mantelmeeuwen nooit in grote aantallen aantreffen langs de rivier. Let bij beide soorten op de kleur van de poten, grote mantelmeeuwen hebben roze poten, bij de kleine mantelmeeuw zijn ze geel.

3. Volg je de Rupeldijk, dan kan je vanaf dit kijkpunt een wandeling maken naar vogelkijkhut Visarend. In het elzenstruweel voor de kijkhut kijk je naar aalscholvernesten. In januari keren aalscholvers terug om de nesten op te kalfateren en in februari start een nieuwe broedperiode. Aalscholvers zijn koloniebroeders en de nesten zitten dus erg dicht bij elkaar. Onderaan het elzenstruweel zie je misschien wel enkele afgeknaagde boomstammen, sporen van bevers. Op de grote plas kan je eenden, waterhoentjes, meerkoeten en blauwe reigers bekijken. Bij je terug-

Blauwe reiger – foto: Luc Meert

keer op de Rupeldijk heb je opnieuw een mooi zicht op de rivier.

4. Net voor dit kijkpunt staan in het schor enkele houten bakken op betonnen steunpalen, het zijn kunstmatige broedplaatsen voor oeverwaluwen. Een initiatief van Regionaal Landschap Rivierenland. Een kopie van dergelijke broedwand werd door Natuurpunt Rupelstreek op dukdalf 27 aan de oude sluis van Wintam geplaatst. De verwachtingen waren hooggespannen, voorlopig echter zonder resultaat. Binnendijks kijk je naar de Biezenweiden. Dankzij de aankoop van 20 ha natuurgebied werd Natuurpunt hier eertijds stevig op de kaart gezet.

5. Hier kijk je naar enkele historische gebouwen. Meest opvallend is kasteel den Bocht, oorspronkelijk was dit een jacht-paviljoen van de graven van Hoorn. Het huidige kasteel werd omstreeks 1800 gebouwd, de neogotische toren een eeuw later. Een eindje verder kijk je naar een minder opvallend bouwwerk, een lage gemetste constructie met opvallend stevige steunmuren. Dit gebouw herinnert aan de beerhandel van de 17de eeuw tot de jaren '30 van vorige eeuw. Steden zo-

als Antwerpen en Mechelen produceerden toen grote hoeveelheden menselijke en ook dierlijke mest. Beerruimers trokken langs straten en steegjes om beerputten leeg te maken en mest op te ruimen. De inhoud van de beerkarren werd naar schepen vervoerd. Die schepen of beerotters brachten hun vracht naar grote beerputten langs onze rivieren, daar werd de beer gestockeerd tot lokale boeren de beer opkochten.

6. Ter hoogte van de Bovenzanden tellen we doorgaans de grootste aantallen overwinterende eenden. Opvallend zijn de prachtige pijlstaarten, op topmomenten kan men hier enkele honderden vogels bekijken. Over enkele jaren verandert deze oude potpolder compleet van uitzicht. De plannen om de Bovenzanden in te richten als een overstromingsgebied met gereduceerd getij zijn goedgekeurd. Na de bouw van een gecombineerde in- en uitwateringssluys krijgt het Rupelwater er vrij spel en ontstaan er slikken en schorren en wordt het ongetwijfeld een topgebied voor vogels en vogelkijkers.

7. De wandelbrug over de Dijle biedt je

een mooie kijk op de rivier. In de hoge Canadapopulieren zitten doorgaans enkele aalscholvers, ook wintertalingen en krakeenden vertoeven graag op de smalle slikplaten. Op het einde van de wandelbrug heb je een prachtig zicht op het nieuwe overstromingsgebied Battenbroek. Eind 2021 wordt dit gebied opengesteld, met 2 keer daags een gereduceerd getij dat het gebied in- en uitstroomt, ook hier kijken we al verlangend uit naar wat de toekomst gaat brengen. Hier heb je een goede kans om een biddende torenvalk te bekijken.

8. Inmiddels ben je de wandelbrug over de Nete overgewandeld. Aan de picknickplaats kan je een wandelbord van Natuurpunt bekijken. Met laagtij ligt aan de samenvloeiing van Rupel en Nete een grote slikplaat bloot, dan kan je met gemak een 4-tal meeuwensoorten spotten. Ook blauwe reigers en kleine zilvereigers hebben ontdekt dat in de ondiepe plasjes soms iets te vangen valt.

9. Voorbij de laad- en loskade van Wie-

nerberger heb je een goede kijk op de slikken voor de Bovenzanden aan de overkant van de rivier. Een verrekijker of telescoop is een goede hulp om de vogels te bekijken. Deze plek is de toplocatie voor overwinterende watervogels, op een topdag zitten er honderden wilde eenden, wintertalingen, krakeenden en pijlstaarten.

10. Ter hoogte van Terhagen ligt met laagtij ook een kleine slikplaat bloot, ook weer een gedekte tafel voor watervogels. Doorgaans vertoeven er dan groepjes wilde eenden en wintertalingen, bij stevig winterweer ook meerkoeten en waterhoentjes. Aan de overkant van de rivier zie je enkele opvallende uitsteeksels, het zijn kribben. Hun functie is het verder meanderen van de rivier te voorkomen, waardoor de vaargeul beter op zijn plaats blijft. Kieviten gebruiken deze kribben graag als rustplaats. Je moet wel goed kijken, want ze vallen nauwelijks op tussen de grijze breukstenen.

Lengte wandeling

11,5 km - via omleiding: 12,5 km

Start

Nautisch Bezoekerscentrum Rupelstreek, Hoek 76 Boom

Toegankelijkheid

Het hele jaar door op de dijken. Goede wandelschoenen zijn een aanrader, het pad heen en weer naar de vogelkijkhut Visarend in het Broek de Naeyer kan na een regenperiode modderig zijn, net zoals het pad door de Biezenweiden, als je de omleiding zou volgen. Wandelaars met honden moeten hun dier steeds aan de leiband houden, en in het Broek de Naeyer zijn honden niet toegelaten.

Openbaar vervoer

De Lijn: lijn 500 : halte Kapelstraat Boom

Parking

Parking aan Nautisch bezoekerscentrum, Hoek 76 Boom

Info

Getijtafels Wintam:
www.vlaamsehydrografie.be/getijtafels

Nautisch Bezoekerscentrum Rupelstreek:
www.nautischrupelstreek.be

Vaartijden veerboot Boom/Klein-Willebroek:
www.wenz.be/downloads/veerbedieningsuren

Tekst: Erik De Keersmaecker
Natuurpunt Rupelstreek
Info: info@natuurpuntrupelstreek.be

Welke hindernissen 2020 voor de mens ook in petto had, de vogelwereld trok er zich niets van aan. In dichte groepjes, solo of met een klein tussenstopje walste een bonte schare luchtdoorklievers over de trektelpost op het Noordelijk eiland te Wintam, hieronder een impressie.

Trektellers Noordelijk eiland – foto: Erik De Keersmaecker

Augustus leverde toch al enkele mooie waarnemingen op. Naast de obligate gele kwikstaarten en boompiepers trok een duo dwergmeeuw op 22/08 langs. Purperreigers trokken op 22/08 (1) en 31-08 (3) langs. Purperreigers beleefden hoogdagen op 30/08 en 31/08 met op talloze plekken mooie groepen van 10 tot meer dan 20 exemplaren, dit dankzij de stuwende noordenwind. Op 31/08 werden ook de eerste twee trekkende bruine kiekendieven opgemerkt.

In september beginnen de aantallen trekvogels mondjesmaat aan te zwengelen. Samen met hun voedsel trekken boomvalken, onder meer libellen en zwaluwen, samen met wespandieven langzaam zuidwaarts richting Afrika. Hoogtepunten waren goudplevieren (2 op 12/09 en 1 op 19/09), een mooi aantal van 11 grote zilverreigers op 24/09 en 3 buidelmezen op 19/09.

Nog een prachtig uitgedoste vogel waar je op het Noordelijk eiland niet naast kan kijken vanaf augustus is de lepelaar. Dit is niet gek vermits veruit de belangrijkste broedpopulatie, meer dan 2.500 broedparen van Noordwest Europa zich in Nederland bevindt en deze vogels in vele gevallen België overvliegen, met de nodige tussenstops, op weg naar hun zuidelijke resorts.

De maand waar we met zijn allen waterdandend op wachten, kan zich nooit snel genoeg aankondigen. In oktober is het alle remmen los, sluizen wagenwijd open en is het genieten en smullen van wat er allemaal over de hoofden stuift. De wind waaide voornamelijk uit zuidwestelijke richtingen. Dit staat garant voor "lage" en vooral zichtbare trek vermits de vogels nu tegen de wind moeten opboksen. Rond het midden van de maand was er voor een vijftal dagen noordoostenwind besteld. Koud werd het niet met temperaturen tussen grofweg 5° - 15°C. Op 3/10 was het meteen prijs met de 18de velduil sinds het begin van de tellingen en de 8ste Europese kanarie.

Op 9/10 werd de hoofdprijs afgeschoten met een duizelingwekkend mooie grauwe franjepoot die, zoals het dit diertje betaamt, in duizelingwekkende kringetjes insecten van het wateroppervlak oppikt. Speciaal bij deze soort is dat het mannetje de eieren uitbroedt en de jongen grootbrengt terwijl het vrouwtje vaak met

Boomvalk met prooi – foto: Raymond De Smet

Grauwe franjepoot – Raymond De Smet

meerdere mannetjes paart. De overwinteringsgebieden bevinden zich in de tropische wateren van de Indische en de Stille Oceaan. De dag erop kropen nieuwe dagrecords voor witte kwikstaart (157), boomleeuwerik (109) en groenling (55) uit de verpakking. Die dag vlogen ook bijna 12.000 vinken tegen de lamp, geflankeerd door 16 goudplevieren en 5 bruine kiekendieven. De aantallen spreeuwen en lijsters nemen ook zienderogen toe.

Tegen het midden van de maand oktober worden we bloedheet gemaakt door meldingen van torenhoge zuilen buizerds uit het noorden. Er is een massa buizerds onderweg, op de voet gevolgd door rode wouwen. De topdagen vallen echter tijdens de werkweek en het is “gokken” om de juiste dag vrijaf te nemen. 14/10 is een topdag met 778 stuks over Averbode. Op verschillende plaatsen in Nederland gaat men vlot over de 1.000 vogels, werkelijk ongezien. Wintam stond paraat op 15/10 (vanaf 14:35) met 266 en 16/10 (ganse dag) 339 buizerds. In “gewone” jaren betekenen 100 vogels een topdag (2011: 145, 2013: 107 en 2019: 101 stuks). Buiten twee topdagen voor buizerds deden roofvogels het eigenlijk wat ondermaats met maar één smelleken, twee rode wouwen en evenveel blauwe kiekendieven. Op 14/10 en 15/10 kozen ook vele ganzen het luchtruim met vooral voor kolgans aardige aantallen: 634 en 782 stuks. 16/10 leverde ook een dozijn baardmannetjes op en de eerste steppekiekendief voor de telpost, na verschillende kandidaten met slechte waarnemingsomstandigheden.

Oktober tovert verder nog een geelgors, op 17/10 uit de hoge hoed, maar op 18/10 was het weer goed prijs wanneer een kleine jager de ingang van het Zeekanaal, aan de kant Rupelmonde uitkoos om zich even neer te zetten en vervolgens verder te trekken. Eindelijk konden we deze langverwachte nieuwe soort voor de trektellingen bijschrijven. Deze “roofmeeuw”

Kleine jager aan ingang Zeekanaal – foto: Kris De Keersmaecker

die door het achtervolgen van andere meeuwen deze ertoe dwingt om voedsel uit de krop uit te braken, het zogenaamde kleptoparasitisme tref je normaal enkel bij harde aanlandige wind aan de kust aan. De soort broedt in Arctische gebieden van Noord-Europa en Siberië en overwintert in zuidelijke oceanen.

Opmerkelijk op 31/10 was ook een late gierzwaluw die enkele minuten boven het Noordelijk eiland fladderde om dan resoluut zuidwest af te zeilen. Helaas betrof het geen valse gierzwaluw die in deze periode nogal eens werd opgemerkt, voornamelijk aan de kust.

Met november in zicht is het altijd wat uitkijken naar kleine zwanen. Helaas konden we dit jaar geen getuige zijn van hun Siberische gezangen. November stond de laatste jaren traditioneel veil voor nog een aardige lading trekvogels. Dit jaar leek de kraan wat vroeger toegedraaid. Spreeuwen, vinken en lijsters vlogen wel aardig maar niet uitbundig. Mogelijk wachtten ze op wat vorst, die echter uitbleef. 8/11 was wel nog goed voor 35 goudplevieren. Op de laatste trekteldag, zijnde 14/11, deed een gewone zeehond in de Rupel, die zich tegoed deed aan een potige vis, mogelijk een brasem, de trektellers uitgeleide.

Een apart jaar dus zonder grote aantallen maar wel met stevige verrassingen. En zo zie je maar dat het trektellen blijft boeien. Ook in emotioneel moeilijkere tijden en op veilige afstand blijven we buitenkomen en gadeslaan, vertellen en luisteren, komen en gaan, leren en ervaren in de warme, menselijke cirkel van natuurbeleving en natuurstudie, die ons nu al vele jaren bij elkaar brengt en ons telkens weer in een gemoedelijke sfeer doet thuiskomen, waarvoor mijn welgemeende dank aan mijn collega- trektellers en geïnteresseerde telpostbezoekers.

**Geïnteresseerden lezen meer over de telpost en aantallen op :
www.trektellen.nl (doorklikken naar België Noordelijk eiland, Wintam)**

Tekst: Wouter Van Assche – Trekteller Noordelijk eiland/Vogelwerkgroep Rupel

In 2008 formuleerde Natuurpunt Aartselaar op vraag van ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) een aantal voorstellen om de inrichting van het toenmalige natuurgebied mee te helpen ontplooiën.

In 2007 hadden ANB en de gemeente de kans gekregen om 21 ha grond aan te kopen. Een eerste actie die in 2008 ontplooid werd, was een bosaanplant op 7 ha in aanwezigheid van peter en meter Pol Goossen en Andrea Croonenberghs.

Intussen zijn we 12 jaar verder en het moet gezegd: er is in De Reukens heel wat gebeurd ten voordele van de natuur en van de bevolking.

Allereerst: doorheen de jaren hebben ANB, samen met de gemeente Aartselaar, bijkomend een aantal delen van het gebied kunnen opkopen. Op bijgevoegde kaart kan u in groenomlijnd de oorspronkelijke aankopen dd 2007 zien. De roodomlijnde percelen zijn in de loop van de jaren kunnen opgekocht worden. Dit betekent dat van de oorspronkelijke 21 ha in eigendom van ANB en de gemeente dit nu reeds ca 38 ha zijn.

Het beheer van het gebied wordt grotendeels verzorgd door ANB. Een hele klus ... in Aartselaar zijn zij trouwens ook geregeld werkzaam in het Cleydaelbos dat eveneens in eigendom en in beheer is van ANB.

De gemeente legde tussen Langlaarsteenweg en Halfstraat een mooi fiets/wandelpad aan.

Doorheen de jaren zijn de overige wandelpaden in het gebied uitgebreid met o.a. ook toegangswegen vanuit de Langlaarsteenweg (nabij Oeyvaersbosch) en vanuit de Halfstraat (nabij A12-Shopping). Er wordt ook nagedacht over een toegankelijkheidsregeling en de mogelijke uiteindelijke ontsluiting van heel het gebied.

Ook Landschapspark Zuidrand nam een bewegwijzerde luswandeling doorheen de Reukens mee op in haar wandelkaart van de grote Antwerpse Zuidrand. Natuurpunt Aartselaar stippelde de wandeling uit en draagt zorg voor het in orde houden van de bewegwijzering.

Eén van onze suggesties was het aanleggen van een poel. Die is er intussen gekomen. Een grote meerwaarde voor het gebied! Al enkele keren organiseerde Natuurpunt – samen met kinderen – een wateronderzoek.

Er werd een fruitboomgaard aangelegd, die minimaal 2 x per jaar onderhouden wordt door de samenwerking VELT/Natuurpunt. Het gras in de weiden (poel en fruitboomgaard) wordt beheerd door een concessionaris, die maait met nabegrazing.

In 2018 werd door de gemeente opnieuw een boomplantdag georganiseerd. Ditmaal in het net aangekochte stuk in de Reetsesteenweg (zijweg tegenover Bouwhandel Kerremans).

Schoolklassen plantten heel enthousiast tientallen bomen tijdens de schooluren; in het weekend kwam al wie het wenst zijn/haar boom planten. Een feestelijk gebeuren met knutselstand van Natuurpunt, een drankenstand van de Wereldwinkel, en een vrolijk optreden van de Xaverianen.

Vrij recent – in 2019 – werd er door ANB werk gemaakt van een rudimentaire natuurspeeltuin. Geen toestellen die uit de handel

Fiets/wandelpad in de Reukens – foto: Luk Smets

Percelen in eigendom ANB/Gemeente

komen, maar klimbomen, ...

Een wilgentunnel, gebouwd met schoolkinderen, behoort eveneens tot het “meubilair” van de natuurspeeltuin.

Deze natuurspeeltuin wordt de ingang van een speelbos. Tijdens de door ANB geplande werken aan een bufferbekken wordt nog voorzien in een speelheuvel, die gemaakt wordt van de vrijgekomen aarde.

Dank zij een gulle sponsor, de firma Contraload, kon Natuurpunt een prachtige picknicktafel en een groot bijenhotel plaatsen op de natuurspeeltuinweide.

Enkele jaren geleden hebben ANB en de gemeente ook een hondenwei ingericht, net achter de tuinen van de Langlaarsteenweg. Ook het beheer ervan wordt gedeeld: ANB doet het groenbeheer, de gemeente ledigt de vuilbakken.

Natuurpunt Aartselaar is zeer geregeld actief in het gebied

Een belangrijk project is het steenuilproject: er zijn doorheen de jaren al verschillende steenuilkasten opgehangen in of in de buurt van het gebied. Deze kasten worden ook gecontroleerd/hersteld en/of aangepast tegen predatie van marsters of nesten van kauwen. In de periode februari/maart inventariseren we het voorkomen van steenuilen aan de hand van een geluidswaargave. Zo stellen we vast dat er in De Reukens meerdere koppels steenuil aanwezig zijn. Iets waar we heel gelukkig om zijn.

Tweemaal per jaar organiseren we een natuurbeheerdag, samen met VELT en in samenspraak met ANB, we verrichten veldonderzoek naar aanwezigheid van fauna, we gidsen wandelingen, zoals onze traditionele vlinderwandeling in de zomer, ... Maar jammer genoeg dienen we ook vaak zwerfvuil te ruimen. De Fietzersbond ruimt in het kader van Adopteer een berm heel geregeld het Reukenspad, maar desondanks kunnen we omzeggens elke week een afvalzak vullen met sluikeafval of vernemen we van vriendelijke wandelaars dat ze zwerfvuil geruimd hebben.

Een blik op de heel nabije toekomst

Kortelings zal er een “Heldenbos” aangeplant worden aan de Halfstraat (jammer genoeg door de coronamaatregelen zonder medewerking van de bevolking). De voorbije zomer werd deze aanplant vooraf gegaan door een fauna-akker (= bloemrijke akker die voedsel- en schuilgelegenheid biedt voor allerlei dieren). Wandelaars en fietsers konden genieten van de bloemenpracht van klaproos, korenbloem en zonnebloem.

Ook de kloempenbeplanting (= groepsgewijze aanplanting) aan de Halfstraat krijgt er enkele kloempen bij en ten zuiden ervan wordt ook een struikengordel (mantelzoom) aangeplant. Het wandelpad dat begint aan de Halfstraat (nabij A12-Shopping) krijgt ook eindelijk zijn definitieve vorm door de recente aankoop van een extra perceel.

In december liep ook een openbaar onderzoek ivm de aanleg van een retentiebekken (blauw op de kaart), een mooi gegeven, gezien de problemen die er in het verleden al geweest zijn door wateroverlast vanuit de Wullebeek. Er zullen in dat retentiebekken ook enkele poelen komen, wat we als Natuurpunt enkel kunnen toejuichen.

In coronatijden is het duidelijk dat mensen meer en meer de natuur ontdekken. De overgrote meerderheid geniet op correcte wijze van die natuur.

Het is zeker niet zo dat er teveel wandelaars of natuurliefhebbers zijn. Het is eerder zo dat er te weinig natuur is.

Perceel aan te planten “Heldenbos” aan Halfstraat

Perceel aan te planten kloempen en mantelzoom

Als Natuurpunt Aartselaar blijven we dan ook ons gemeentebestuur en de overheid (ANB) aanmoedigen in De Reukens alle mogelijkheden die zich aandienen om percelen bij te kunnen verwerven, aan te wenden. Iedereen en alles vaart daar wel bij: bevolking, fauna, flora, ...

Maar zeker ook een welgemeend woord van dank aan ANB en de gemeente voor het reeds gepresteerde werk!

Tekst: Ria Thys

In 2020 inventariseerde Natuurpunt Aartselaar een aantal bermen. De geplande inventarisatierondes zijn nu afgesloten.

Door de Coronatoestanden was in groep inventariseren uitgesloten. Alain en Ronny hebben dan maar individueel gewerkt en de resultaten daarna samengelegd.

Gedurende de lente, de zomer en de herfst werd elke berm minstens 8 keer bezocht en onderzocht. Nu moeten alle verzamelde gegevens nog verwerkt worden in een globaal overzicht om dan te komen tot een totaalplaatje...

We inventariseerden in totaal ongeveer 9600 meter berm, met een oppervlakte van iets meer dan 26000 m³... we vonden ook 283 verschillende plantensoorten !!!

Wat opgevallen is:

- Sommige bermen lagen er niet zo proper bij. De actie "Adopteer een berm" van de Milieuraad van Aartselaar dekt immers niet alle bezochte bermen. Hier is dus nog "werk aan de winkel"
- De meeste bermen zijn, vooral in het voorjaar, prachtig !!! Een kleurenpracht van bloemen springt in het oog !!!
- In onze bermen staan veel gewone, "alledaagse" planten maar er zitten toch enkele vrij zeldzame exemplaren tussen, gaande van "kwetsbaar" over "bedreigd", "met verdwijning bedreigd" tot "zeldzaam". Gele kamille is één van de zeldzame planten...

Gewone vogelmelk

Gele kamille

Bezemkruiskruid

Avondkoekoeksbloem

Laat ons er samen voor zorgen dat er nog méér soorten komen !

Wij raden iedereen dan ook aan om volgend voorjaar zeker een bezoekje te brengen aan de Aartselaarse bermen om zo te kunnen genieten van de prachtige natuur !!!!

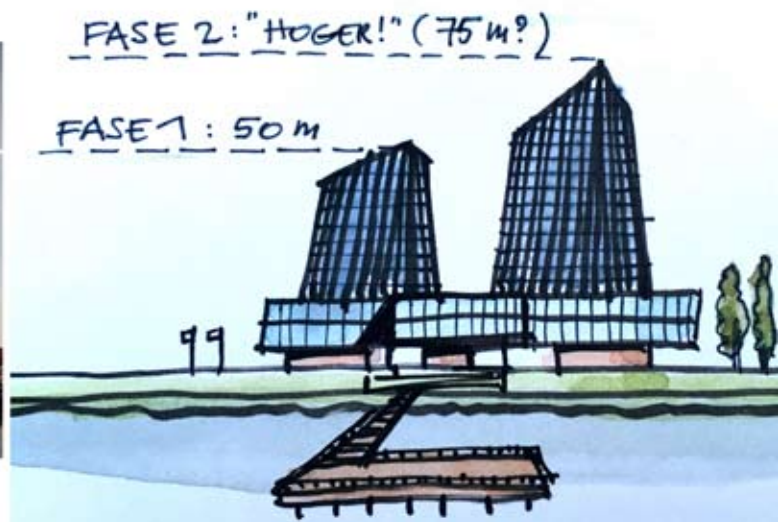
Tekst en foto's: Ronny Verelst

Nieuwe bedreiging voor de Hobokense Polder

Een nieuw, megalomaan project vormt een ernstige bedreiging voor de rust en de natuurbeleving in de Hobokense Polder. Op het terrein van de voormalige BP wil Reslea, het vastgoedbedrijf van de Compagnie Maritime Belge (CMB), de Maritieme Campus Antwerpen (CMA) ontplooiën.

Een gemiste kans om een betere, natuurvriendelijke bestemming te geven aan deze plek die als het ware in het natuurgebied ligt. Het huidige ontwerp is zo grootschalig dat het helemaal niet verenigbaar is met dit beschermde landschap en een negatieve impact zal hebben op de natuurwaarde ervan.

- Zes gebouwen, waarvan twee met een hoogte van 50 tot 70 m, zullen een enorme visuele hinder vormen en zullen op een belangrijke route voor trekvogels langs de Schelde liggen.
- Er zullen tot 3000 werknemers ontvangen worden op een moeilijk bereikbare plaats. Dat zal leiden tot ernstige problemen met de mobiliteit en een bijkomende recreatieve druk uitoefenen op de Polder.
- Men wil er een heuse evenementenplaza uitbouwen met horecazaken en (luidruchtige) feesten voor en door derden. Dat betekent geluidsoverlast voor de fauna in de Polder en voor de inwoners van de nabije Polderstad-wijk en van Burcht.
- Dit bouwproject is in strijd met het GRUP (Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan) dat dergelijke concentratie van kantoren niet toelaat. Dat gaat men omzeilen door het in twee fasen op te splitsen en het RUP te laten aanpassen door de stad Antwerpen à la tête du client.

Het is logisch dat wij met dit plan niet akkoord kunnen gaan. Een nieuwe economische activiteit op de voormalige BP-site moet verenigbaar zijn met het natuurgebied en de omgeving. Daarom gaan we in verweer tegen dit nefaste plan. Alle informatie vindt u op onze website www.hobokensepolder.be/Groenpoort. U kunt ons helpen door mee bezwaar aan te tekenen tegen dit project. Deel deze informatie met vrienden, kennissen en familie. Schrijf u in op onze nieuwsbrief door een mailtje te sturen naar groenpoort@hobokensepolder.be, waar ook alle reacties welkom zijn. Laat onze stem harder klinken!

Teken onze petitie: bit.ly/petitiemca

Natuurpunt Hobokense Polder

FILM: DE WILDE STAD

Geannuleerd door de coronamaatregelen. We plannen deze film opnieuw in het najaar.

13.02

Solhofpark

WINTERSE WANDELING IN HET SOLHOF PARK

Normaal gezien nodigen we in februari onze leden uit voor een Gezellig samenzijn met een feestelijk etentje, een overzicht van het voorbije jaar en een vooruitblik op het jaar dat net gestart is.

2020 verliep heel anders dan we allemaal gewild hebben. We werden keer op keer gedwongen onze activiteiten voor onze leden te annuleren. Maar dit wil niet zeggen dat het afdelingsbestuur op zijn lauweren gerust heeft. Integendeel: er is veel werk verzet: administratief werk, maar ook "op het veld". Dat hopen we u vandaag te kunnen vertellen. Jammer genoeg niet bij een gezellig etentje (daar is de tijd nog niet rijp voor), maar na een fijne wandeling is er hopelijk half februari al veel mogelijk.

Voor de praktische afspraken zijn we op het moment van opmaak van dit Rupel.blad (begin december) nog wat in het ongewisse, maar we hopen u halverwege januari via onze Natuurflitsen verder te kunnen informeren.

27.02

De Reukens

NATUURWERKDAG IN DE REUKENS

De werkgroep Natuurpunt-VELT gaat opnieuw natuurwerken verrichten in de Reukens. De Reukens wordt beheerd door het Agentschap Natuur en Bos (ANB). Maar kleine taken blijven soms wegens personeelsgebrek liggen. Hier kan vrijwilligerswerk soelaas bieden. Op deze wijze voelen we ons ook meer verbonden met de natuur in onze eigen gemeente.

We gaan alvast de wilgentunnel terug goed invlechten, maaiwerken verrichten, onder het insectenhotel een zone creëren voor grondbewonende bijen en – bij voldoende deelnemers – wilgenopslag verwijderen.

zaterdag 27 februari, van 9 u tot 12 u

Afspraak aan de picknicktafel langs het Reukenspad. Breng zeker werkhandschoenen mee en mogelijk ook een kleine boom- of handzaag, een bijltje of kapmes en een snoei- of takenschaar.

Info en verplicht deelname melden bij Luk Smets :

luk.smets@telenet.be, 0477 66 94 32

07.03

Cleydaellaan, -bos/Zinkval

"ADOpteER EEN BERM" – ZWERFVUIL OPRUIMACTIE

In de voorbije jaren hebben de vrijwilligers van Natuurpunt Aartselaar al enkele honderden volle zwerfvuilniszakken gevuld op de bermen van de Cleydaellaan en in het natuurgebied.

Deze actie blijft broodnodig, indien we onze gemeente zuiver willen houden... Kom dus helpen!

zondag 7 maart, van 10 u tot 11.30 u

Afspraak om 10 u op de parking aan Zinkval. Einde ca 11.30 u.

Werkhandschoenen en stevig schoeisel zijn aan te raden.

Deelname melden bij Ronny Verelst – ronnyverelst@telenet.be
0475 58 55 70

20.03

De Reukens

LENTESNOEI FRUITBOOMGAARD

Het snoeien van de boomgaard in het natuurgebied De Reukens in Aartselaar begint zijn "vruchten af te werpen", althans wat betreft de vorm van de bomen!! Dankzij de raadgevingen van onze geduldige lesgever Marcel Vermeir, kan je de evenwichtige vorm reeds zien van de meeste fruitbomen. Vermits nog niet alle bomen de juiste vorm hebben, blijven de snoeilessen interessant, zowel voor de bomen als voor enthousiaste vrijwilligers.

zaterdag 20 maart, van 9 u tot 12 u

Afspraak aan de picknickbank op het Reukenspad. "Peters en meters" van de fruitbomen nemen gratis deel. Leden van Velt/Natuurpunt betalen € 3 – niet-leden € 5 (mag ter plekke afgerekend worden). Verplicht inschrijven bij Nestor Janssens, njanssens1@telenet.be

Bekijk alle activiteiten op
www.natuuraartselaar.be

Voor kinderen, ouders en grootouders

Op stap in je gezinsbubbel in het Cleydaelbos!

Met een doe-rugzak op zoek naar Kraakje, de eekhoorn

Natuurpunt Aartselaar ontwierp, met ondersteuning van Bibliotheek Aartselaar en het Agentschap voor Natuur en Bos, een doe-rugzak voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Zij kunnen samen met hun ouders/grootouders/... op verkenning vanaf de parking van het Cleydaelbos, Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael), Aartselaar.

Tijdens een genummerde wandeling van ca 2,5 km leren kinderen (en hun ouders/grootouders) op een speelse manier de natuur in het Cleydaelbos ontdekken: heel veel leuke opdrachten, een kompas, loepestopjes, zoekkaarten, ... helpen hen daarbij.

Het thema "Winter" kan gewandeld worden vanaf de kerstvakantie tot einde maart!

De rugzak kan ontleend worden tijdens de openingsuren van de bibliotheek, della Faillelaan 32 Aartselaar en dient uiterlijk na 1 week daar ook weer ingeleverd te worden.

<https://aartselaar.bibliotheek.be/adres-en-openingsuren>. Er zijn momenteel 3 rugzakken beschikbaar. Meebrengen: stevige wandelschoenen of laarzen, pen.

Meer info:

www.natuuraartselaar.be/doerugzak
of doerugzak@natuuraartselaar.be

Woensdag 17 maart

Op zoek naar Bollie, de bosuil in het Cleydaelbos

We hadden deze zoektocht naar Bollie, de bosuil al gepland in september. Maar het Coronavirus stak er een stokje voor ... Hopelijk kunnen we nu samen op zoek!

- Wie heeft een goede speurneus?
- Wie kan het geluid van een uil nabootsen?
- Wie vindt de slaapplek van een bosuil, een torenvalk, een muisje?
- Wie is niet bang om in een bos te verdwalen?
- Wie heeft zin in avontuur?
- Wie houdt van de natuur?

Kinderen van 4 tot 10 jaar zijn welkom met mama, papa, oma of opa om samen op zoektocht te gaan.

Start van de zoektocht om 14 u op de parking van Cleydaelhof, Cleydaellaan recht tegenover het kasteel, einde 16 u

Inschrijven is verplicht bij Hilde Janssens, hiljans@hotmail.com of 0472/81 39 98

Deelnamebedrag is 2 euro per kind, ter plekke te betalen. We voorzien een gezonde knabbel. Stevige wandelschoenen - laarzen bij (of na) nat weer – best lange broek en lange mouwen (tekenbescherming!)

Niel

NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL

De Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat, of vanaf de Rupeldijk de wandelknooppunten 154 en 153 volgen.

Mits het Corona-virus geen stokken in de wielen steekt is Natuur.huis de Paardenstal open op zondagen 7 februari, 7 maart en 4 april, telkens van 13u tot 17u.

Info: 0486/105.080 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

06.02 – 06.03

Schelle

VOGELS KIJKEN OP HET NOORDELIJK EILAND

Vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel maken elke eerste zaterdag van de maand een vogelkijkwandeling rond het Noordelijk eiland. De wandelafstand bedraagt 4 km, het tempo is dus laag en men krijgt dan ook ruim de tijd om de vogels te bekijken. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 6 februari, 8u50 tot 12u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, veerboot 9u en veerboot terug om 12u.

Volgende datums: 6 maart en 3 april
Ook hier, meld vooraf je deelname:
debacker-vanlinden@telenet.be
Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

09.01

Rupeldijk Wintam

KAPPEN STRUWEEL OP HET NOORDELIJK EILAND

Om de bekijkbaarheid van de poelen en plassen optimaal te houden moet er af en toe wat struweel gekapt worden. Helpers zijn erg welkom, vooral om afgezaagde takken en boomstammen te versjouwven. Achteraf wordt het snoeihout verhaakseld door medewerkers van het ANB. Belangrijk: vrijwilligers die werken met een kettingzaag moeten verplicht gebruik maken van veiligheidskledij: zaagbroek, veiligheidsschoenen, veiligheidshandschoenen en veiligheidshelm.

zaterdag 9 januari, 9u15 tot 12u

Rupeldijk Noordelijk eiland, ter hoogte van de betonnen blokken.
Hou er rekening mee, dat als je met de auto komt, je niet op de dijk mag rijden

en best parkeert aan de parking oude sluis. Bereikbaar via de Nijverheidstraat en Oude Sluisstraat.

Of je neemt de veerboot van 9u aan de Rupeldijk in Schelle en wandelt links op de dijk tot de plaats van afspraak.

20.03

Boom/Mechelen

VOGELS SPOTTEN AAN HET ZENNEGAT

Samen met vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel kan je om de 2 maanden een vogelkijkwandeling maken langs de Dijle en omheen het overstromingsgebied Zennegat. Een gebied dat inmiddels uitgegroeid is tot één van de beste vogelkijkgebieden in onze regio. De wandelafstand bedraagt 4 km en de wandeling gaat over goed begaanbare paden. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 20 maart, 8u30 tot 12u

Bijeenkomst kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat/Eikenstraat Boom. Vandaar carpoolen we naar de parking café 't Bergsken (Hoge weg 217, Mechelen). Of je kan aansluiten op de parking van café 't Bergsken waar we om 9u starten met de wandeling.

Ook hier, meld vooraf je deelname:
debacker-vanlinden@telenet.be

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

23.01

Rumst

PADDENSCHERMEN PLAATSEN DOORNLAARLEI

Als de weersomstandigheden goed zijn, gaan we vandaag aan de slag voor het ingraven van 250 meter paddenschermen en een 10-tal emmers langs de Doornlaarlei en een stukje Lage Vosbergstraat. Een taak waarbij we de voorbije jaren op de hulp konden rekenen van een groep Cummins-medewerkers. Omwille van de voorzorgsmaatregelen omtrent Corona zullen we het dit jaar allemaal zelf moeten doen. Mits de hulp van een 10-tal vrijwilligers lukt het om dat werk op een 3-tal uurtjes klaar te krijgen.

zaterdag 23 januari, van 13u tot 16u30

Hoek Doornlaarlei/Lage Vosbergstraat Rumst. Als het in deze periode stevig vriest, wordt de actie één, mogelijk 2 weken uitgesteld.

Mail vooraf je deelname:
ludwig.laureyssens@telenet.be
Organisatie: kern Boom/Rumst

04.02

Schelle

LEDENAVOND 2021 NATUURPUNT RUPELSTREEK

Niemand weet hoe de situatie omtrent Corona op dat moment zal zijn. Wat we wel al weten, dat deze ledenavond geen gewone ledenavond zal zijn en dat we vanavond Rudy Vansevenant mogen verwelkomen met enkele bijzonder mooie natuurfotoreportages van de mooiste natuur, ergens op planeet Aarde. Vooraf kijken we terug op onze projecten van 2020 en de vooruitzichten voor 2021.

donderdag 4 februari, 19u30 tot 22u

Parochiezaal de Mikman, Tolhuisstraat 32 Schelle

Het aantal deelnemers wordt beperkt, meld dus vooraf je deelname:
info@natuurpuntrupelstreek.be

07.02

Niel

STEENBAKKERSTUNNELS HERONTDEKT

De Rupelstreek telt meer dan 50 tunnels onder de verbindingswegen. Het zijn unieke relictten uit het steenbakkerijverleden. Ze zijn eerder onopvallend maar wel uniek in het landschap dat we ze tijdens deze wandeling graag in de kijker zetten. De wandeling leidt ons door het natuurgebied Walenhoek en de vroegere steenbakkersgehuchten Noeveren en Hellegat.

zondag 7 februari, 13u30 tot 16u30

Natuur.huis de Paardenstal, Boomsestraat 221 Hellegat-Niel, ook bereikbaar via de weg achter de huizen Boomsestraat, parking inrijden thv huisnummer 266 en de wegwijzers volgen.

Deelname is gratis voor leden Natuurpunt, niet-leden betalen 5 euro/persoon.

Meld vooraf je deelname:
info@natuurpuntrupelstreek.be

13.03

Niel

STRAATVOGELEN IN NIEL

Met deze excursie langs straten, pleinen en een park gaan we op zoek en luisteren we naar onze tuinvogels en de eerste zomervogels, pas terug vanuit de overwinteringsgebieden in Zuid-Europa. Op dit moment van het jaar zijn er nog geen of weinig bladeren aan de bomen en hebben we een betere kans om ze te bekijken. Een verrekijker kan daarbij een prima hulp zijn.

zaterdag 13 maart, van 9u30 tot 12u

Ridder Berthoutlaan 1 Niel, thv het gemeentehuis, daar is voldoende parkeergelegenheid en zijn er ook enkele fietsenstallingen

Meld vooraf je deelname:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie:
Vogelwerkgroep Rupel

Roodborst – foto: Fons Van den heuvel

27.03
Hemiksem/Kallo/Verrebroek/Kieldrecht/Doel
VOGELKIJKFJETSTOCHT NATUURGE-BIEDEN LINKEROEVER

De Waterbus brengt ons tot bij halte Zwijndrecht en enkele kilometers verder aan de Broedvlakte Zwijndrecht start onze vogelkijktocht. Een fietstocht van 45km brengt ons nadien bij het Groot Rietveld voor een korte heen en weer wandeling, en kijkpunten bij de Rietvelden Kallo, Drijdijk, Putten West en Putten Weide, Prosperpolder Zuid, Prosperpolder Noord, de Schorren van den Ouden Doel, het Paardenschor en Doelpolder Noord. De voorjaarstrek komt nu volop op gang en hopelijk kunnen we de eerste grutto's en lepelaars bekijken. En wie weet wat nog allemaal...

Na het vogelkijkmoment bij Doelpolder Noord volgt er nog een fietstocht door het havengebied naar halte Liefkenshoek, waar we de Waterbus nemen richting het Callebeek Hemiksem.

De totale fietsafstand bedraagt 45 km. Heb je een elektrische fiets, hou er dan rekening mee om met een opgeladen batterij te vertrekken.

zaterdag 27 maart, 9u20 tot 18u

veer Callebeek, Scheldestraat/Callebeekstraat Hemiksem – Waterbus om 9u30 (stipt)

Meebrengen: verrekijker, fototoestel, picknick, voldoende drank, aangepaste kledij. Betalen op de Waterbus kan via een 10-vaartenkaart of met bancontact. Voor de heen- en terugvaart betaal je 4 vaarten.

Op de Waterbus is het dragen van een mondmasker verplicht.

Het aantal deelnemers is beperkt, meld dus vooraf je deelname: info@natuurpuntrupelstreek.be

Bij een slechtweervoorspelling wordt de vogelkijkfietstocht afgelast.

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

22.05 - 23.05 - 24.05
Terhagen
FEESTWEEKEND IN DE KLEIPUTTEN TERHAGEN

In 2021 bestaat Natuurpunt 20 jaar en dat zal ook in de Rupelstreek niet onopgemerkt blijven. Ter gelegenheid van deze verjaardag ontvangen we tijdens het Pinksterweekend van 22 t/m 24 mei immers een heuse rondreizende feestcontainer in het natuurgebied Kleiputten Terhagen.

Een voormalige zeecontainer wordt in Natuurpuntstijl ingericht als een mini infocentrum met onthaalbalie en kan zo dienst doen als feestelijk uithangbord - zowel voor de ganse vereniging als voor onze lokale werking. Daarnaast worden ook een bar en openluchtcafé voorzien.

Duimen maar dat we dit feestje zoals gepland kunnen laten doorgaan! Als alles goed gaat kunnen we dit feestweekend nog een extra toets geven met de opening van onze opgeknapt smidse.

Markeer alvast 22-24 mei in vetjes in je agenda!

Organisatie: Natuurpunt Rupelstreek kern Boom/Rumst

Voor kinderen, ouders en grootouders

07.03

Schelle

ZINTUIGENWANDELING

Begin maart ontwaakt de natuur langzaam uit de duistere omarming van de winter. De boomknoppen staan op springen. In de bermen komen de voorjaarsbloemen piepen. Het duurt niet lang meer of de eerste zwaluw dient zich aan. Samen met de kinderen, die zelf in de lente van hun leven zijn, gaan we snuffelen en snuiven, voelen en tasten, horen en luisteren, likken en proeven, zien en ontdekken hoe ver het met de lente staat langs de oever van de Vliet.

zondag 7 maart, 14u tot 16u

Capucienendreef, ter hoogte Steenwinkelstraat 261. Parkeergelegenheid in de Rozenstraat. (zijstraat Steenwinkelstraat). Voorzie best laarzen én een doosje of zakje voor vondsten. Tot dan!

Meld vooraf je deelname:
chris.deranter@telenet.be

Wolzwever op wilgenbloesem – foto: Fons Van den heuvel

het moment van ...

David Van den Broeck

Deze foto van een rode eekhoorn werd in het natuurgebied Maaienhoek in Schelle genomen. Het is het resultaat van enkele dagen na elkaar wat walnoten uitleggen op dezelfde plek. Tijdens hun jaarlijkse herfstspokkel naar noten in het bos komen ze die dan vanzelf tegen en bezoeken ze die plek wat vaker. Zo kregen ze ook wat hulp om de winter door te komen. Er kwamen geregeld twee volwassen eekhoorns langs, een rode en een bijna zwarte kleurvariant van deze soort. In de herfst en winter zijn ze op hun mooist, dan krijgen ze van die typische lange oorpluimen.

Op de foto kan je de lange, gekromde klauwen zien. Hiermee kunnen ze makkelijk in bomen klimmen en van tak naar tak springen. Tijdens een sprong spreiden ze hun poten, waarbij de losse huid op de flanken hen helpt in de lucht te blijven. De lange pluimstaart dient als roer, waarmee ze in de lucht wat kunnen sturen.

Om deze soort wat meer nestgelegenheid te bieden hingen Yente en ik vorig jaar een eekhoornkast op in Maaienhoek. Tot onze verrassing was ze reeds na enkele maanden bewoond. Dat bleek een vrouwtje te zijn. Wat later in het seizoen zagen we ook het jong bij de kast. Wie weet is dit wel het jong van toen?

Foto: David Van den Broeck

In deze rubriek plaatsen leden Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar hun geliefde foto en bijhorend verhaal. Uw inzending is welkom. Stuur deze naar: info@natuurpuntrupelstreek.be